

Abortusz helyzetkép

Betekintő

A KSH adatai alapján a terhességmegszakítások száma hazánkban 2000 óta közel harmadára, 2010 óta pedig közel felére csökkent. Magyarországon 2000-ben 59 249 esetben, 2010-ben 40 449 esetben, 2022-ben pedig 21 800 esetben történt terhességmegszakítás. Az ezer 15-49 éves nőre jutó abortuszok száma 2000 és 2022 között 23,4-ről 10-re csökkent, ha pedig a száz élveszületésre jutó arányt nézzük: a 2000. évi 60,7-ről 2022-re 24,7-re esett vissza.

A legfrissebb rendelkezésre álló, 2021-es magyar adatok alapján a leginkább veszélyeztetett csoportok (akik körében a legmagasabb az abortusz előfordulása): a 25 év alatti, gyermektelen, többségében hajadon, alapfokú végzettséggel rendelkező nők. Arányaiban az észak-magyarországi és a dél-dunántúli régióban került sor a legtöbb abortuszra 2021-ben.

Európai uniós összehasonlítás

Az Eurostat két olyan mérőszámot alkalmaz az abortuszok előfordulásának mérésére, amelyek lehetővé teszik a részleges nemzetközi összehasonlítást. Viszonyíthatjuk az abortuszok számát ezer

szülőképes korú nőre, vagy ezer élveszületésre vetítve egy adott évben. Az Eurostat által közzétett, legfrissebb rendelkezésre álló adatok az abortusz esetében a 2013 és 2020 közötti időszakra és az

1. táblázat: Ezer 15–49 éves nőre jutó abortuszok száma, Forrás: EUROSTAT, KINCS szerkesztés

Országnev	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bulgária	14,6	14,1	14,1	13,6	12,7	12,4	11,6	11,9
Észtország	15,4	13,9	13,3	12,2	11	10,5	10,3	n.a.
Magyarország	12,2	11,5	11	10,8	10,2	9,7	9,3	9,8
Spanyolország	7,9	6,9	6,9	n.a.	7	7,1	7,3	7,5
Románia	14,9	13,6	12,4	11,3	10,1	9,4	8,6	6,7
Finnország	6,8	6,6	6,4	6,4	6,3	5,9	5,9	6,5
Lettország	9,5	9,3	8,6	8	7,3	6,9	6,5	6,4
Csehország	7,6	7,3	6,8	6,9	6,5	6,2	6	6,4
Szlovénia	6,9	n.a.	6,4	6,6	6,3	6,3	5,9	6,1
Portugália	n.a.	5,5	5,5	5,3	5,2	5,1	5,2	5,6
Németország	4,5	4,4	4,4	4,4	4,5	4,5	4,6	5,4
Olaszország	5,9	5,6	n.a.	5	4,8	4,6	n.a.	4,9
Szlovákia	6,6	6,4	6,1	5,8	5,6	5,6	4,2	4,4
Litvánia	6	6	5,6	5,5	5,4	4,7	4,2	4,3
Horvátország	2,6	2,5	2,5	2,2	2,1	2,3	2,5	2,7
Lengyelország	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	n.a.

uniós tagállamok közül mindössze 16 országra vonatkoznak, ezért nincs mód az objektív összehasonlításra (nincs adat Svédországból, Dániából, a Benelux államokból, Franciaországból, Görögországból, Ciprusról, Máltáról, Ausztriából, Írországról).

Mivel az adatsorok több tagállamból hiányosak, vagy egyáltalán nincsenek adatok, ezért azok alapján csak nagyon óvatos következtetések vonhatók le. Az elmúlt tíz évben a nyugat-európai országokban inkább stagnált (feltehetően az adatot nem szolgáltató országokban inkább nőtt), a volt szocialista országokban viszont számottevően csökkent az abortuszok száma. Különösen látványos

a javulás Romániában, ahol 8 év alatt kevesebb mint a felére (14,9-ről 6,7-re), illetve Észtországban (15,4-ről 10,3-ra) és Szlovákiában (6,6-ről 4,4-re), ahol harmadával csökkent az ezer 15-49 éves nőre jutó abortuszok száma.

A terhességmegszakítások gyakoriságát az abortuszoknak az élveszületésekhez viszonyított száma alapján is vizsgálhatjuk. Míg Finnország (2013: 174,1-ről 2020:179,1-re) és Spanyolország (2013: 256,1-ről 2020:259,1-re) esetében romló, addig a közép-kelet-európai országokban jelentősen javuló tendencia figyelhető meg.

2. táblázat: Ezer élveszületésre jutó abortuszok száma, Forrás: EUROSTAT, KINCS szerkesztés

Országnev	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bulgária	443,2	416,4	421,3	406,4	379,8	376,8	355,3	327,1
Spanyolország	256,1	222,5	225,1	n.a.	240,6	258,7	276,4	259,1
Magyarország	389,7	350,2	338,4	319,2	301,1	288,2	276,9	254,8
Észtország	426,9	380,3	351,5	318,4	290	264,5	265,3	n.a.
Finnország	174,1	170,9	170,2	177,7	185,4	180,7	190,9	179,1
Portugália	n.a.	203,5	194,8	183,2	179,8	171,5	176,3	166,5
Olaszország	195,1	189,8	n.a.	179,3	175,7	172,9	n.a.	162,4
Lettország	269,8	244,6	218,5	198,7	188,1	188,3	179,2	162,3
Románia	458,3	394,3	350,9	308,7	267	258	237,8	160,8
Szlovénia	190	n.a.	178,4	183,6	174,3	177,4	169,4	156,9
Csehország	212,8	199,3	184,2	181,1	169,7	160,5	158,2	153,2
Németország	150,7	139,5	134,5	124,6	128,9	128,2	129,7	129,3
Litvánia	179,1	172,2	150,4	147	149,6	127,5	116,7	111,1
Szlovákia	202,6	192,3	180,9	163,1	156,7	156,8	117,1	109,1
Horvátország	79,1	76,3	80	67,1	66,1	69,2	74,8	72,4
Lengyelország	2	2,6	2,8	2,9	2,6	2,8	3	n.a.

A magyarországi trendek az elmúlt 20 évben

A legfrissebb magyar adatok a KSH adatbázisából származnak, melyek alapján jól látható, hogy az abortuszok száma csökken Magyarországon, 2000-

ben még három élveszületésre jutott kettő abortusz, 2010-ben két születésre egy, ma pedig négy születésre jut egy abortusz.

3. táblázat: A terhességmegszakítások és az élveszületések számának alakulása 2000-2022 között Magyarországon

Forrás: KSH, *-gal jelölt előzetes adat, saját számítás

Év	Terhesség- megszakítá- sok száma	Élveszüle- tések száma	Terhesség- megszakí- tások aránya az élveszületésekhez viszonyítva
2000	59 249	97 597	60,7%
2001	56 404	97 047	58,1%
2002	56 075	96 804	57,9%
2003	53 789	94 647	56,8%
2004	52 539	95 137	55,2%
2005	48 689	97 496	49,9%
2006	46 324	99 871	46,4%
2007	43 870	97 613	44,9%
2008	44 089	99 149	44,5%
2009	43 181	96 442	44,8%
2010	40 449	90 335	44,8%
2011	38 443	88 049	43,7%
2012	36 118	90 269	40,0%
2013	34 891	88 689	39,3%
2014	32 663	91 510	35,7%
2015	31 176	91 690	34,0%
2016	30 439	93 063	32,7%
2017	28 496	91 577	31,1%
2018	26 941	89 807	30,0%
2019	25 783	89 193	28,9%
2020	23 901	92 338	25,9%
2021	21 907	93 039	23,5%
2022*	21 800	88 400	24,7%

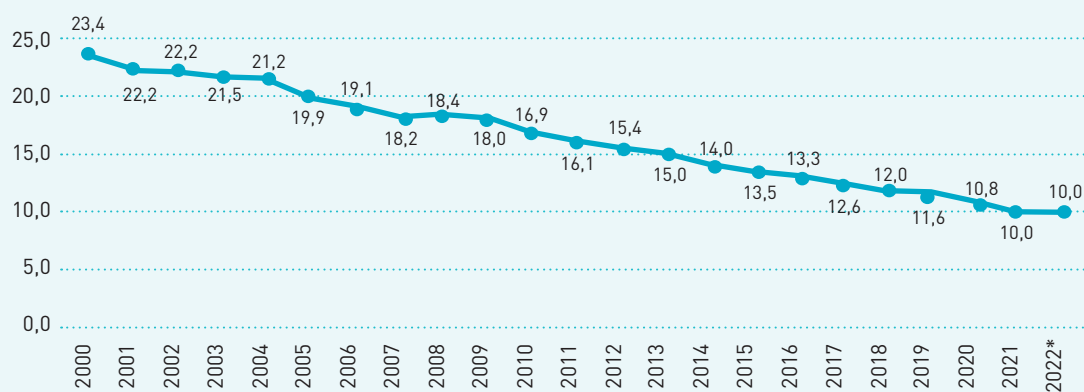
A terhességmegszakítások száma közel harmadára csökkent az elmúlt 22 évben Magyarországon, 59 249 esetről 21 800 esetre. A csökkenő tendencia a 2008-as gazdasági válság idején megtorpant, majd tovább folytatódott, 2010-hez képest pedig mostanra megfeleződött az abortuszok száma.

Az abszolút számok értelmezésénél ugyanakkor

figyelembe kell venni, hogy ezen időszak alatt a szülőképes korú nők száma is csökkent (évente átlagosan 15-20 ezer fővel), így a javuló tendenciáról realisabb képet ad az, ha az abortuszok számát a termékenységi korban lévő, 15-49 éves nőkhez viszonyítjuk.

1. ábra: Ezer 15-49 éves nőre jutó abortuszok száma Magyarországon, 2000-2022

Forrás: KSH, *-gal jelölt előzetes adat, KINCS szerkesztés

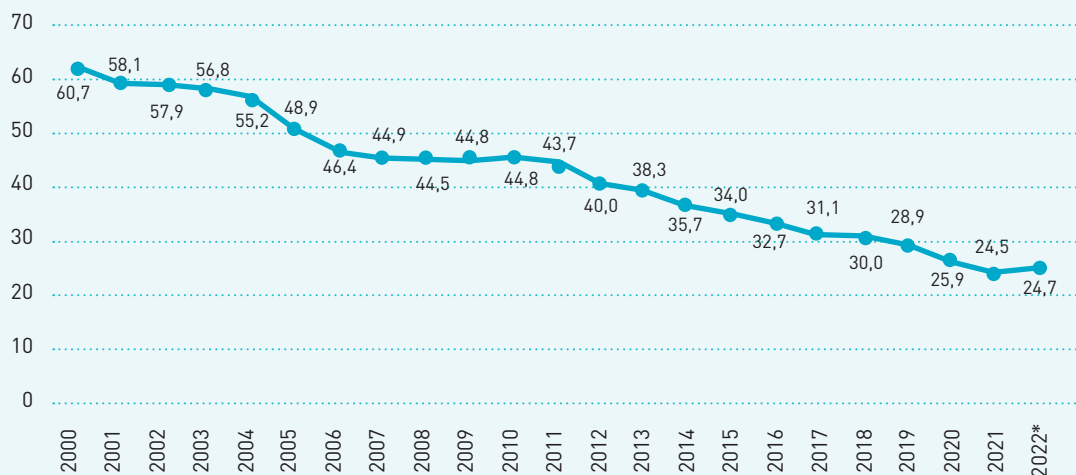

Az ezer 15-49 éves nőre jutó abortuszok száma 2000 és 2022 között 23,4-ről 10-re csökkent hazánkban, vagyis kevesebb, mint fele annyi beavatkozásra kerül sor manapság ezer szülőképes korú nőre vetítve, mint az évezred elején. Ennél is ked-

vezőbb értéket kapunk, ha az abortuszok számát száz élveszületésre vetítjük, mely szerint 2000-ben hazánkban még átlagosan 60,7 abortusz jutott száz élveszületésre, 2022-ben pedig már csak 24,7, azaz négy élveszületésre jutott egy abortusz.

2. ábra: Száz élveszületésre jutó abortuszok száma Magyarországon, 2000-2022

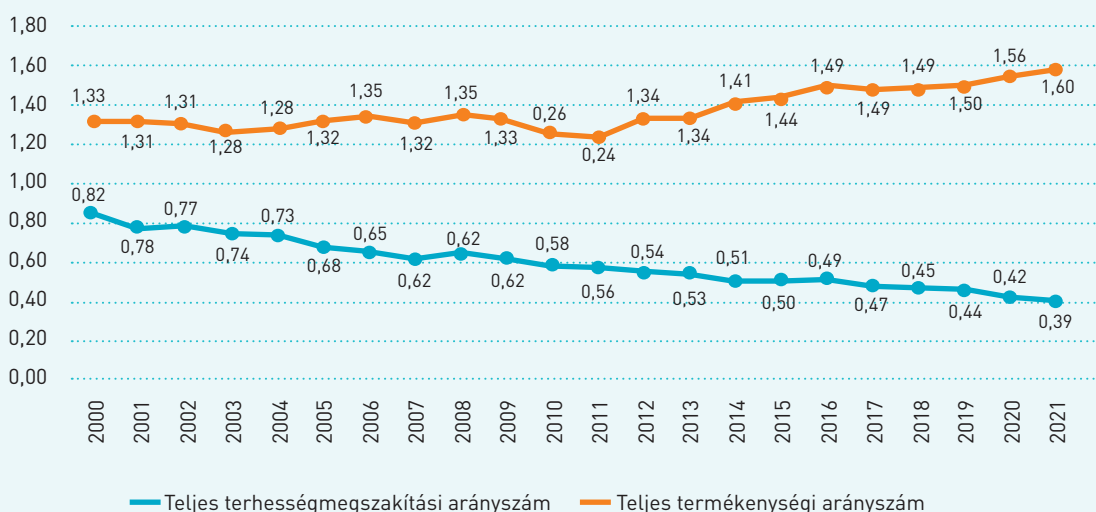
Forrás: KSH, *-gal jelölt előzetes adat, KINCS szerkesztés

Érdemes a gyermekvállalási kedvet jelző teljes termékenységi arányszám (TTA) alakulásáról is említést tenni, amely 2010 előtt nagyjából párhu-

zamosan mozgott a terhességmegszakítási arányszámmal¹, majd ezt követően ellentétes irányúvá vált a két arányszám alakulása.

3. ábra: Teljes termékenységi és terhességmegszakítási arányszám, 2000-2021, Forrás: KSH, KINCS szerkesztés

¹Azt mutatja meg, hogy amennyiben egy nő életútja során olyan eséllyel döntene az abortusz mellett, mint ami az adott időszakban termékeny életkorban lévő nők abortuszgyakoriságát jellemzi, akkor összesen hány abortuszon esne át.

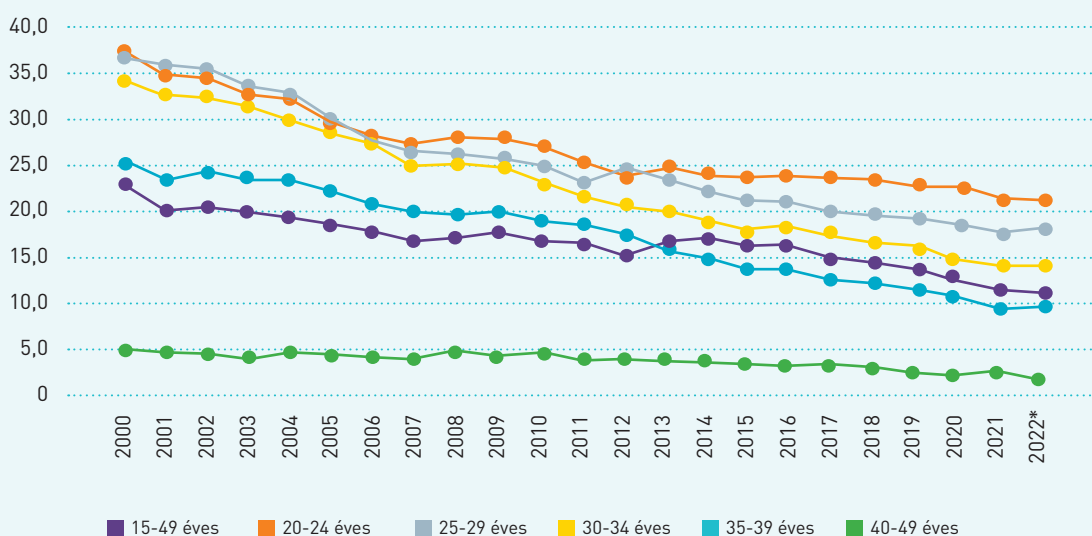
A terhességmegszakításon átesett nők demográfiai jellemzői

Életkor szerinti különbségek

A KSH adatai alapján a terhességmegszakítások száma és gyakorisága minden életkorban csökkent 2000 és 2022 között. Ennek mértéke azonban életkoronként különbözik. A legnagyobb mértékű visszaesés a 30 év feletti nőknél történt, ezekben a korcsoportokban (30-34 év, 35-39 év) a gyermekvállalás került a fókuszba, körükben egyre kevesebben döntenek a terhességmegszakítás mellett. További érdemi javulás a 25 év feletti nőknél tapasztalható. Az összességében csökkenő tendenciával egyidejűleg az adatokból az is látható, hogy egyre fiatalabb nők körében kerül sor abortuszra. A tizenévesek és a 20-as éveik elején járó

nők abortuszgyakorisága 2012-ig csökkent, azután még emelkedett is, csak az utóbbi pár évben tapasztalható újra javulás. A jelenség szorosan összefügg a gyermekvállalási magatartások változásával. Korábban a fiatalon vállalt gyermekek miatt a 30-as éveik elejére a nők kialakították végső családnagyságukat, és ezután egy nem kívánt terhesség sokszor abortusszal végződött. Jelenleg abban az életkorban születik az első gyermekük, mint amikor évtizedekkel korábban már befejezték a gyermekvállalást. Ezért manapság a korai életszakaszban történt fogantatás esetében sajnos nagyobb az esély az abortuszra, mint a 30 év feletti nők esetében, akik inkább vállalják a születendő gyermeket (KSH 2017b).

4. ábra: Ezer megfelelő korú nőre jutó terhességmegszakítások száma, 2000-2022
Forrás: KSH, *gal jelölt előzetes adat, KINCS szerkesztés

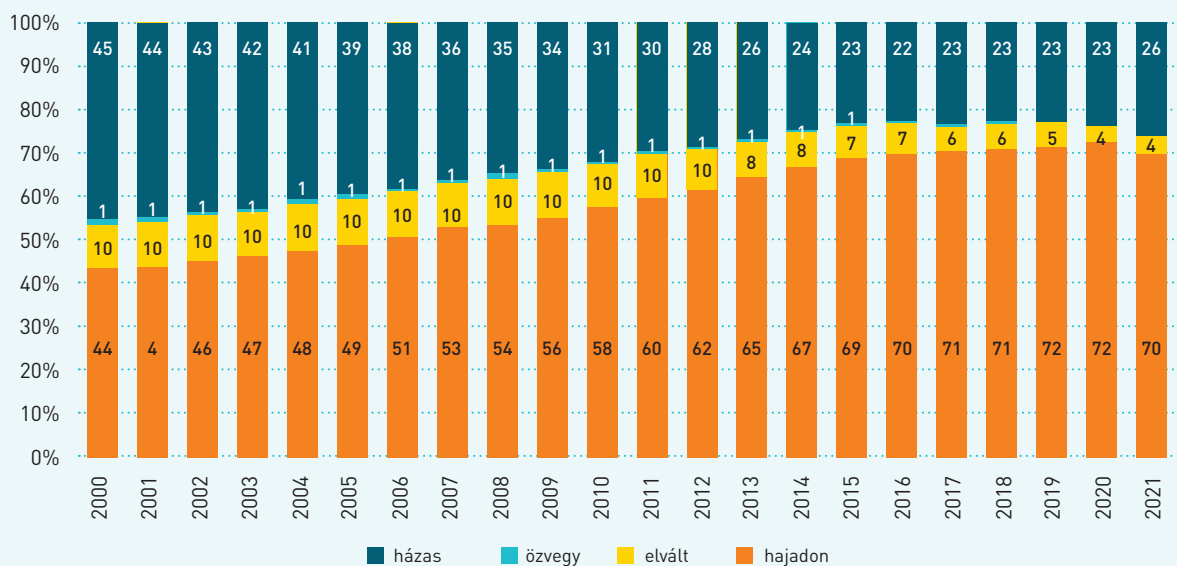
Családi állapot szerinti jellemzők

Az adatok szerint az elmúlt két évtizedben a házasságban élők rendre kevesebb abortuszon estek át, mint a nem házas családi állapotúak. Mindkét esetben megfigyelhető az esetszámokban a csökkenő tendencia, a házasságban azonban erőteljesebben, mint a nem házasoknál. A 2000-es évek elején még nagyjából fele-fele arányban érintette az abortusz a házas és a hajadon nőket, mostanra

viszont a házasságban élők aránya lefeleződött, az összes terhességmegszakítás negyede történik házasságban. Az adatok helyes értelmezéséhez azonban érdemes figyelembe venni azt is, hogy a vizsgált időszakban változott a 15-49 év közötti nők családi állapot szerinti összetétele is, ugyanis a szülőképes korú nőknek a házasságkötések számának növekedése ellenére is kisebb része él házasságban, mint korábban (KSH 2017a).

5. ábra: Terhességmegszakítások megoszlása az érintett nők családi állapota szerint, 2000–2021(%)

Forrás: KSH, KINCS szerkesztés

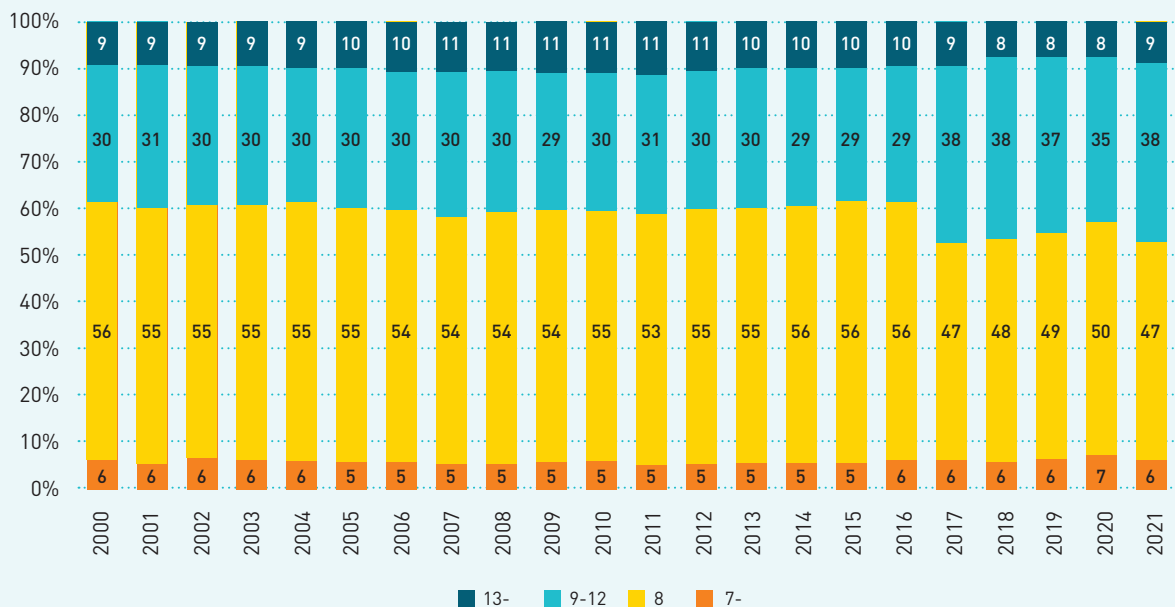
Iskolai végzettség szerinti különbségek

Az abortusz gyakorisága iskolai végzettség szerint is különbségeket mutat, melyet a tudatos családtervezés és az alkalmazott fogamzásgátlási gyakorlat befolyásolhat. A terhességmegszakítás a 8 általánost végzett nők körében számít a leg-

gyakoribbnak, őket az érettségivel rendelkező nők követik. Arányaiban a legkevesebb abortuszra a felsőfokú végzettségű nők körében kerül sor. A különbség az alapfokú és a felsőfokú végzettségűek abortuszgyakorisága között jelentős, 5,5-6-szoros volt az elmúlt két évtizedben.

6. ábra: Terhességmegszakítások megoszlása az érintett nők elvégzett osztályainak száma szerint, 2000–2021(%)

Forrás: KSH, KINCS szerkesztés

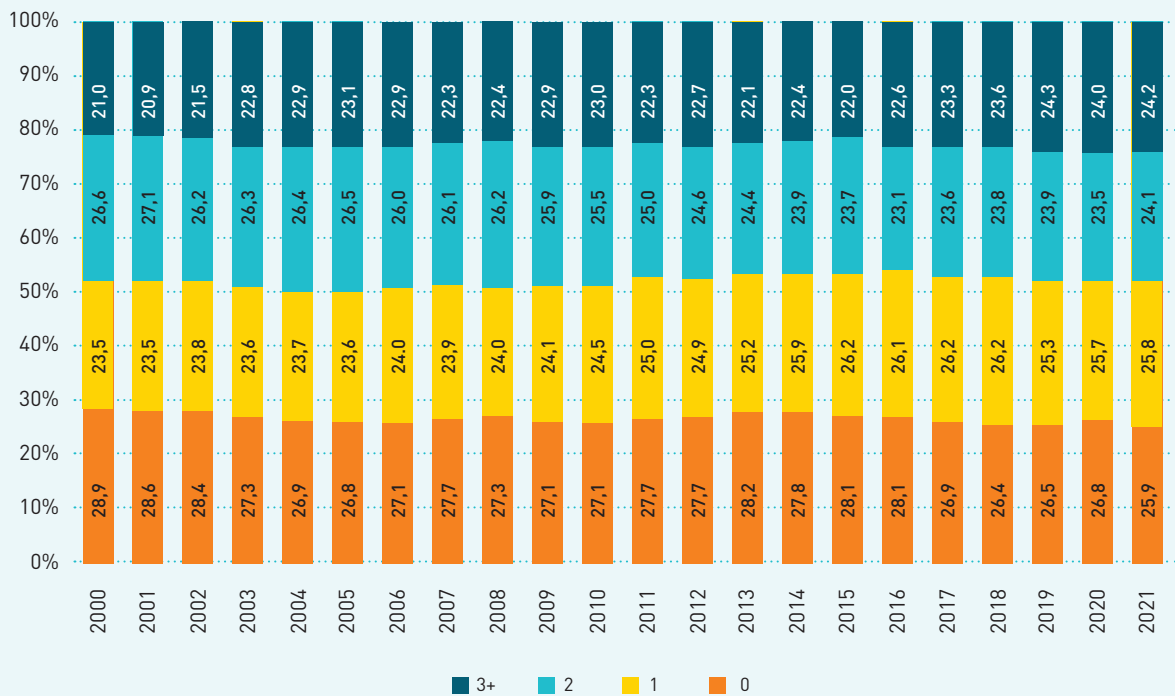

Gyerekszám szerinti különbségek

A statisztikai adatokból jól látható, hogy a szülőképes korú nők családi állapotában és gyermekvállalási magatartásában bekövetkezett változások befolyásolják az abortuszon átesett nők gyermekszám szerinti összetételét is. Az elmúlt évtizedekben kitolódott az első gyermek vállalásának életkora: 1990-ben a nők még átlagosan 23,

2022-ben már 29 éves korukban vállalták az első gyermeküket. Az adatokból egyrészt az látható, hogy arányaiban minden vizsgált évben a gyermektelen nők közül döntenek a legtöbben a terhességmegszakítás mellett. Másrészt 2000 óta valamelyest nőtt az egygyermekes nők részaránya az abortusz mellett döntők között. Arányaiban a kétgyermekesek esetében csökkenés tapasztalható.

7. ábra: Terhességmegszakítások megoszlása az érintett nők életben lévő gyermekeinek száma szerint, 2000–2021(%)
Forrás: KSH, KINCS szerkesztés

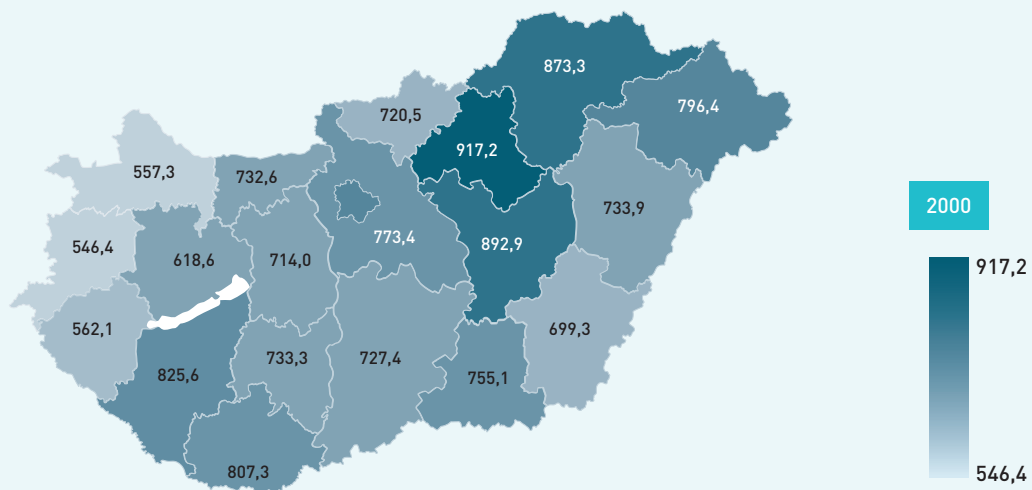

Területi eltérések

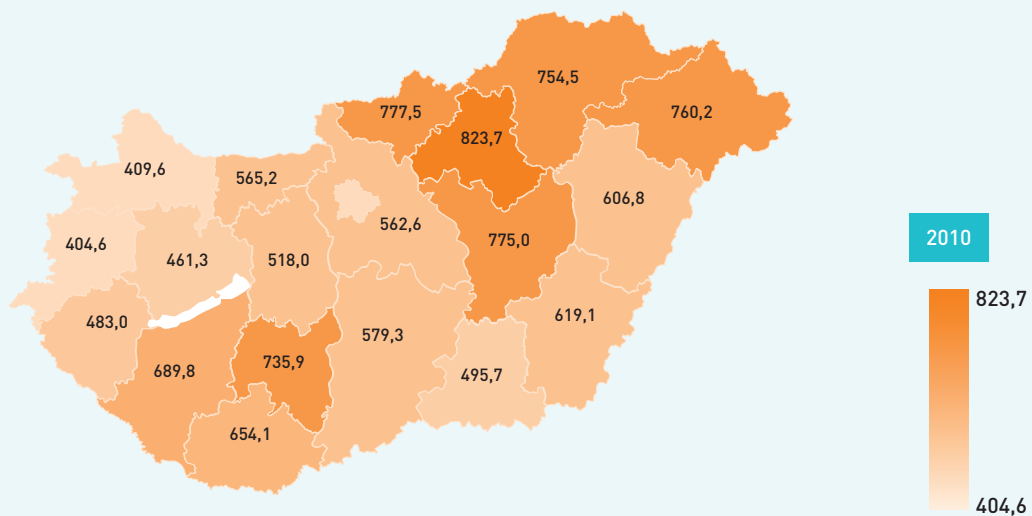
Az abortuszok gyakorisága 2000 és 2021 között az ország valamennyi vármegyéjében számottevően csökkent, azonban eltérő mértékben. 2000-ben még Heves, Jász-Nagykun-Szolnok és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyékben volt a legmagasabb a teljes terhességmegszakítási arányszám, 2021-re Nógrád, Heves és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyék vették át a vezető szerepet az ezer nőre vetített 613–625 közötti arányszámmal, ami alacsonyabb ugyan a korábbi években

tapasztalt értékeknél, de a csökkenés mértéke az országos átlagtól elmarad. A fővárosban történt a legjelentősebb visszaesés (ezer nőre vetített mutató értéke: 2000: 816,3; 2010: 474,1; 2021: 253,6), ehhez hasonló volt a csökkenés mértéke Győr-Moson-Sopron vármegyéjében (2000: 557,3; 2010: 409,6; 2021: 244,2) is, így napjainkban e két terület rendelkezik a legalacsonyabb, legkedvezőbb mutatókkal. Tehát a legtöbb terhességmegszakítás az ország alacsonyabb jövedelmű régióiban, Észak-Magyarországon és a Dél-Dunántúlon számít a leggyakoribbnak.

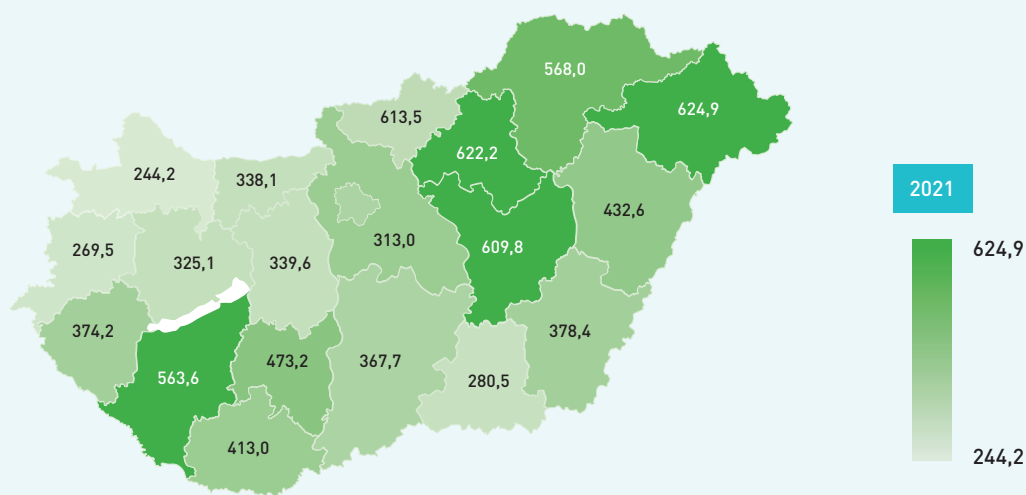
1. térkép: Teljes terhességmegszakítási arányszám, ezer nőre vetítve, vármegyék szerint, 2000
 Forrás: KSH, KINCS szerkesztés

2. térkép: Teljes terhességmegszakítási arányszám, ezer nőre vetítve, vármegyék szerint, 2010
 Forrás: KSH, KINCS szerkesztés

3. térkép: Teljes terhességmegszakítási arányszám, ezer nőre vetítve, vármegyék szerint, 2021
Forrás: KSH, KINCS szerkesztés

4. táblázat: A teljes terhességmegszakítási arányszám (azaz ezer, 15-49 éves nőre jutó abortuszok száma) és az abban bekövetkezett csökkenés 2010 és 2021 között, Forrás: KSH, saját számítás

Vármegye	2010	2021	Változás 2010-hez képest
Budapest	474,1	253,6	-46,5%
Pest	562,6	313,0	-44,4%
Csongrád-Csanád	495,7	280,5	-43,4%
Győr-Moson-Sopron	409,6	244,2	-40,4%
Komárom-Esztergom	565,2	338,1	-40,2%
Békés	619,1	378,4	-38,9%
Baranya	654,1	413,0	-36,9%
Bács-Kiskun	579,3	367,7	-36,5%
Tolna	735,9	473,2	-35,7%
Fejér	518,0	339,6	-34,4%

Vármegye	2010	2021	Változás 2010-hez képest
Vas	404,6	269,5	-33,4%
Veszprém	461,3	325,1	-29,5%
Hajdú-Bihar	606,8	432,6	-28,7%
Borsod-Abaúj-Zemplén	754,5	568,0	-24,7%
Heves	823,7	622,2	-24,5%
Zala	483,4	374,2	-22,6%
Jász-Nagykun-Szolnok	775,0	609,8	-21,3%
Nógrád	777,5	613,5	-21,1%
Somogy	689,8	563,6	-18,3%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	760,2	624,9	-17,8%

Attitűdök

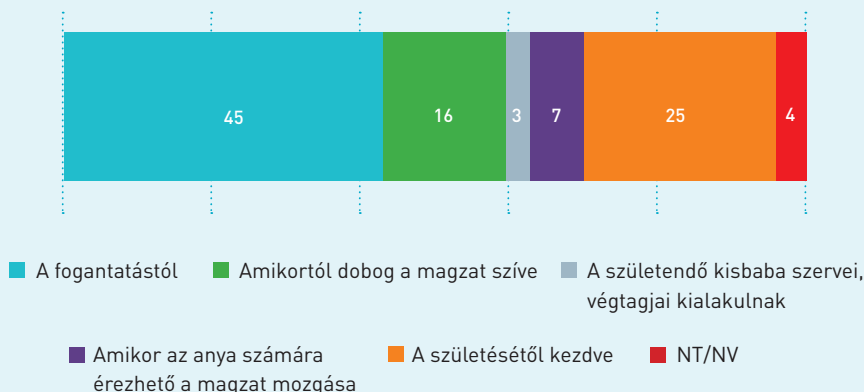
A KINCS 2022 májusi felmérése alapján a magyarok 45%-a a fogantatást tekinti az élet kezdetének, 16%-a pedig azt, amikor megdobban a magzat szíve. Tehát a magyarok közel kéthar-

da (61%-a) már a fejlődés rendkívül korai szakaszában gyermekként tekint a magzatra. A gyermekes válaszadók 48%-a a fogantatástól már gyermekként tekint a magzatra, a gyermektelenek esetében ez az arány 37%. Legnagyobb arányban az egyház tanításai szerinti vallásgyakorlók (65%),

a kisgyermekes anyák (62%), a nők (52%), a kétgyermekesek (51%), valamint a házasok (50%) tekintik a fogantatást az élet kezdetének. A nők

jóval nagyobb arányban vélekednek így, mint a férfiak (36%). A 18-29 éveseknek viszont mindössze 29%-a számítja az életet a fogantatástól.

8. ábra: Mikortól kezdődik az élet, mikortól gyermek a gyermek? (%) (N=1000 fő), Forrás: KINCS

Az Ipsos 2021-ben online kutatás keretében vizsgálta, hogy a különböző országokban 2014 és 2021 között hogyan alakult az abortusz elfogadottsága. A felmérésben részt vevő európai országok közül mindenhol 70% felett volt az abortuszt részben vagy teljesen elfogadók aránya. Magyarországnál csak Lengyelországban és Olaszországban nagyobb az abortusz elutasítottsága. Az eredmények

szerint a magyar lakosság 59%-a egyetértett azzal, hogy minden nőnek joga van megszakítani a nem kívánt terhességét, 20%-uk szerint pedig bizonyos körülmények között teheti meg ezt. A hazánkban megkérdezetteknek mindössze 4%-a mondta azt, hogy egyáltalán nem szabad engedélyezni a terhességszakítást, 8% szerint pedig csak akkor, ha a terhesség az anya életét veszélyezteti.

Összefoglalás

A KINCS kutatása szerint a magyarok többsége már a fejlődés rendkívül korai szakaszában gyermekként tekint a magzatra, különösen igaz ez az egyház tanításai szerinti vallásgyakorlókra, a kisgyermekes anyákra, a nőkre, a kétgyermekesekre, valamint a házasokra. A terhességszakítások száma közel harmadára csökkent az elmúlt 22 évben Magyarországon, 59 249 esetről 21 800 esetre. Az abortuszok számában a legnagyobb mértékű visszaesés a 30 év feletti és házasságban élő nőknél történt. A stabil párkapcsolat és számos családtámogatás, amelyek már a magzati korban is igénybe vehetők (családi adókedvezmény, csok,

babaváró) biztosítják a kiszámíthatóságot és az anyagi biztonságot a gyermekvállaláshoz. 2000-hez képest különösen a 2010 óta tartó időszakban gyorsult fel a terhességszakítások számának csökkenése, azóta csaknem feleződött a számuk. Ugyanakkor még mindig négy születésre jut egy abortusz, amiben a 2021-es adatok alapján a leginkább érintett csoportok, akik körében a legmagasabb az abortusz előfordulása: a 25 év alatti, gyermektelen, többségében hajadon nők, akik alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, és az észak-magyarországi vagy a dél-dunántúli régióban élnek.

Felhasznált irodalom

- EUROSTAT (2023) Abortion indicators https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_fabortind/default/table?lang=en (letöltés: 2023. április 11.)
- Fiala Ch., A. Agostini, T. Bombas, R. Lertxundi, M. Lubusky, M. Parachini, K. Gemzell-Danielsson (2022) Abortion: legislation and statistics in Europe, *The European Journal of Contraception & Reproductive Health Care*, Vol. 27:4, 345-352, DOI: 10.1080/13625187.2022.2057469
- Ipsos (2021) Global views on abortion 2021 <https://www.ipsos.com/en/global-views-abortion-2021> (Utolsó letöltés: 2023. április 20.)
- Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (2022) Az élet kezdete a magyarok szerint https://www.koppmariaintezet.hu/docs/KINCS_Az_elet_kezdetek_a_magyarok_szerint.pdf (Utolsó letöltés: 2023. május 20.)
- Központi Statisztikai Hivatal (2017a) Mikrocenzus 2016: Demográfiai adatok. www.ksh.hu/mikrocenzus2016 (Utolsó letöltés: 2023. április 5.)
- Központi Statisztikai Hivatal (2017b) Terhességmegszakítások, 1975–2016. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/terhességmegsz16.pdf> (Utolsó letöltés: 2023. április 5.)
- Központi Statisztikai Hivatal (2018) Demográfiai Évkönyv 2017 https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/evkonyv/demografiai_evkonyv_2017.pdf (Utolsó letöltés: 2023. április 19.)
- Központi Statisztikai Hivatal (2019) Demográfiai Évkönyv 2018
- Központi Statisztikai Hivatal (2020) Demográfiai Évkönyv 2019
- Központi Statisztikai Hivatal (2021) Demográfiai Évkönyv 2020
- Központi Statisztikai Hivatal (2022) Demográfiai Évkönyv 2021